

ПРИКАЗ

г. Якутск

от «30» ноября 2023 г.

№ 01-00/1332

**Об утверждении положения городского этапа конференции
«Барҕарыы» среди обучающихся 5-11 классов общеобразовательных
учреждений городского округа «город Якутск»**

В целях развития у обучающихся 5-11 классов общеобразовательных учреждений городского округа «город Якутск» навыков научно-исследовательской, аналитической деятельности, популяризации и сохранения родного (якутского) языка, приказываю:

1. Утвердить положение городского этапа конференции «Барҕарыы» на якутском языке среди обучающихся 5-11 классов общеобразовательных учреждений городского округа «город Якутск» согласно приложению к настоящему приказу.

2. Руководителям общеобразовательных учреждений городского округа «город Якутск»:

2.1. организовать школьный этап конференции «Барҕарыы» среди обучающихся 5-11 классов в срок до 25 января 2024 г.;

2.2. обеспечить участие победителей и призеров школьного этапа конференции в городском этапе конференции «Барҕарыы».

3. Ответственность за проведение городского этапа конференции «Барҕарыы» возложить на Отдел мониторинга и развития образования МКУ «Управление образования городского округа «город Якутск» (Сухаринова О.П.).

4. Контроль за исполнением приказа возложить на Ли-цай М.В., заместителя начальника МКУ «Управление образования городского округа «город Якутск».

И.о. начальника

М.Н. Афанасьев

**«Барҕарыы»
үөрэнээччилэр кэмпириэнсийэлэрин
Дьокуускай куораттаабы түһүмэбин тэрийии
БАЛАҤЫАНҤАТА**

Бу балаҕыанҤа «Барҕарыы» үөрэнээччилэр кэмпириэнсийэлэрин сыалын, сороктарын, тэрээһин торумун, кыттыы бэрээдэгин чопчулуур (салгыы - Кэмпириэнсийэ). Кэмпириэнсийэ куораттаабы түһүмэбин Дьокуускай куорат уокуругун дьаһалтатын Үөрэххэ управлениета, «Барҕарыы» пуонда киинин быһаччы өйбүллэринэн тэриллэр.

1. «Барҕарыы» кэмпириэнсийэ

сыала – чинчийэр үлэ нөнүө оҕо айар, ырытар, анаарар дьобурун, сахалыы сангарар-толкуйдуур сатабылын сайыннарыы.

сороктара – үөрэнээччилэр билим, култуура, общественность үлэһиттэрин кытта аһаҕастык сэхэргэхэр, бодоруһар эйгэтин тэрийии; төрөөбүт тыл туттуллар эйгэтин кэнэтии, сахалыы санга култууратын үрдэтии; билими киэн эйгэбэ сырдаттыы, тарҕатыы; анал экспертэр кыттыылаах үлэлэри үрдүк таһымнаахтык сыаналааһын, атын күрэхтэргэ талыы.

1.1. Кэмпириэнсийэ сылын аайы бытыллар уонна Саха Өрөспүүбүлүкэтин дьобурдаах оҕолорун өйүүр сүрүн тэрээһин ахсааныгар киирэр.

1.2. Кэмпириэнсийэ бытыллар тыла – сахалыы.

1.3. Кэмпириэнсийэ бытыллар былаанын, бырагыраамматын, тэрээһин таһымнаахтык ааһарыгар сөптөөх дьаһаллары Тэрийэр кэмितिэт ылынар.

1.4. Кэмпириэнсийэ туһунан биллэрии yagu.ru, bargaryu.ru саайтарга тахсар.

1.5. Кэмпириэнсийэ түһүмэхтэрэ:

- куораттаабы түһүмэби 5-11 кылаас үөрэнээччилэригэр анаан куораттаабы үөрэбирии салаата тэрийэр (ахсынны – тохсунньу)*;

- кэмпириэнсийэ өрөспүүбүлүкэтээби түһүмэбин 7-11 кылаастарыгар анаан Тэрийэр кэмितिэт ытар (олунньу);

- куораттаабы түһүмэх түмүгүнэн өрөспүүбүлүкэтээби түһүмэх кыттыылаахтара быһаарыллар;

- тэрийэр кэмितिэт онорбут ыңырыы испииһэгэ кэмпириэнсийэбэ кыттарга көнүл биэрэр.

*5-6 кылаас үөрэнээччилэрэ куораттаабы түһүмэххэ эрэ кыттар кыахтаахтар, өрөспүүбүлүкэтээби түһүмэх 7-11 кылаас оҕолоругар бытыллар.

2. Кэмпириэнсийэ үлэтин хайысхалара*

Кэмпириэнсийэ үлэтин хайысхалара:

Тыл үөрэбэ

Педагогика уонна уйулба билимэ

Култуура уонна искусство

История

Кыраайы үөрэтии, айылҕаны харыстааһын

Биология уонна мэдициинэ

Математика

Физика, астрономия

Информатика, IT Технология

Химия

Тиэхиньикэ

Экономика, бэйэ онорон таһаары

*кэмпириэнсийэбэ кыттыан баҕалаах оҕолор «Инникигэ харды» кэмпириэнсийэбэ кыттыбыт үлэлэрин сахалыы тылбаастаан кыттыахтарын сөп.

3. Кэмпириэнсийэни ытыгы

3.1. Кэмпириэнсийэ оскуолатаабы түһүмэбин ахсынньы-тохсуньу ыйдарга ытыллар. Оскуола иһинэн ытыллыбыт түһүмэх кыайыылаахтара Кэмпириэнсийэ куораттаабы түһүмэбэр кыттар кыахтаналлар.

Кэмпириэнсийэ куораттаабы түһүмэбэ очнай (тус кытты) көрүнүнэн 2024 сылга тохсуньу ыйга ытыллар.

3.2. Өрөспүүбүлүкэтээби түһүмэххэ очнай тус кытты (очнай) уонна анал быһаарынан кэтэхтэн кытты (заочнай) көнүллэниэн сөп. Кыттааччылар испийһэктэрин Тэрийэр кэмитиэт бигэргэтэр.

3.3. Кэмпириэнсийэ куораттаабы түһүмэбэ 1 күн устата ытыллар.

Секциянан үлэ, түмүк таһаары, кыайыылаахтарга, кыттааччыларга анаан сүбэлэр.

3.4. Үөрэнээччини кытыннарар тэрилтэлэр тырааныспары, ГИБДД арыаллааһынын, олорор-аһыыр усуллубуйаны тэрийэллэр, куттал суоһаабатын уонна сэрэхтээх буолууну хааччыйаллар.

4. Дьүүлүүр сүбэ састаабын быһаары

4.1. Дьүүлүүр сүбэ (экспертэр) састаабыгар Дьокуускай куорат саха тылын учууталларын методическай холбоһугун салайааччыта, «Алгыстаах сахам тыла» түмсүү салайааччыта, РНА Сибиирдээби салаатын Федеральнай чинчийэр киинин научнай үлэһиттэрэ, Хотугулуу-Илинни Федеральнай университет преподавателлэрэ, үрдүкү үөрэх, эбии үөрэхтээһин тэрилтэлэрин үлэһиттэрэ киирэллэр. Бэрэссэдээтэл, сэкирэтээр уонна атын чилиэннээх хамыһына састаабын Тэрийэр кэмитиэт бигэргэтэр.

4.2. Дьүүлүүр сүбэ үлэлэри сыаналаан, уопсай түмүк таһаарар.

5. Үлэни сыаналыыр ирдэбил.

5.1. Кэмпириэнсийэ бары түһүмэбэр экспертдэр үөрэнээччи үлэтин биир кэлим кэрингинэн сыаналыыллар.

5.2. Үлэ ис хоһоонугар сүрүн ирдэбил.

- Кыттааччы кэмпириэнсийэбэ бэйэтэ эбэтэр бөлөбүнэн толоруллубут үлэнэн кыттар бырааптаах.

- Чинчийи үөрэнээччи тус үлэтэ буолуохтаах. Тиэкис 70% ааптар бэйэтин үлэтэ буолара ирдэнэр. Атын ааптар үлэтин туһаныны сөптөөхтүк ыйан, сыылка онгорор наада. Тэрийээччи үлэни Антиплагиат систиэмэбэ бэрэбиэркэлиир бырааптаах.

- Үөрэнээччи үлэтэ сизер-майгы нуорматын кэниэ суохтаах.

- Чинчийи билим ирдэбилигэр сөп түбэхэрэ ирдэнэр. Үлэ түмүгэ айылба, общество, билим сүрүннүүр сокуоннарын утарыа суохтаах.

- Тиэрминнэр сахалыы, нууччалыы тылынан туттуллаллар.

5.3. Үлэни сыаналыыр кэриннэр.

1 кэрин – үлэни үөрэнээччи тус бэйэтэ толоруута.

2 кэрин – ыйытыыга хоруй таһыма, диринэ, хаачыстыбата.

3 кэрин – чинчийи ньымата.

4 кэрин – түмүк уопсай таһыма (сананы киллэри, ырытыыга киирбит матырыйаал кээмэйэ).

5 кэрин – ырытыы, анаарыы диринэ, эрдэ чинчийиллибит үлэлэргэ тирэфири, ньыма арааһын туттуу.

Сыаналааһынна баал тэннэхэр түгэнигэр бастын үлэни таларга үс бастакы кэрин суумматыгар болжомто ууруллар.

6. Кэмпириэнсийэ түмүгүн таһаарыы.

6.1. Сизексийэлэр кыттыылаахтарын биир кэлим көрдөрүүтүгэр (рейтинигэр) тирэфирен, түмүктүүр боротокуол оноһулар, дьүүлүүр сүбэ бэрэссэдээтэлэ бигэргэтэр.

6.2. Кыайыылаахтар лауреат, уонна 1,2,3 истиэпэннээх дипломуна бэлиэтэнэллэр.

7. Күрэххэ кыттар матырыйаалга ирдэбил.

7.1. Презентация. Презентацияны онорууга ирдэбиллэр: Көрүнгэ - pdf. Кээмэйэ 10 слайдаттан / сирэйтэн тахсыа суохтаах.

7.2. Ыстатыйа. Тиэкис көрүнгөнээх үлэбэ ирдэбиллэр. Формата - MS Word үлэ сиһилиир чааһыгар: бырайыак научнай, чинчийэр, практической проблемата; чинчийи ырытыыта, бу тиэмэбэ туһуламмыт үлэлэр, үлэ түмүгүн туттулууута; туһанылыбыт технология, ньыма сиһилээһинэ, чинчийи түмүгэ (үлэ түмүгэр туох ситиһиллибитин, научнай-чинчийэр, практической проблема быһаарыллыыта), кыттааччы тус түмүгэ.

7.3. Тиэкис кээмэйэ 15000 бэлиэттэн тахсыа суохтаах. Сирип кээмэйэ -14, арыта 1,5, файл кээмэйэ 5 Мб кыра буолуохтаах.

7.4. Чинчийи титул илииһигэр кыттааччы араспаанньата, аата, афатын аата, оскуолата, бырайыак аата, научнай салайааччытын араспаанньата, аата, афатын аата ыйыллар (баар буоллабына).